

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 242/2021-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Jany Laššákovej v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Jánom Vrbom, advokátom, Námestie slobody 2, Humenné, proti rozsudku Okresného súdu Humenné č. k. 2T/37/2016-644 z 11. februára 2019, rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 8To/28/2019-683 z 3. decembra 2019 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Tdo 36/2020 zo 6. októbra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. novembra 2020 domáha, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho základných práv vyplývajúcich z čl. 46 ods. 1 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov uvedenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd napadnuté rozhodnutia zrušil a zároveň si uplatňuje aj právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov a zo samotnej ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) uznaný za vinného zo spáchania trestného činu podvodu podľa § 221 ods. 1 a 2 Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona. Tohto trestného činu sa sťažovateľ dopustil tým, že po predchádzajúcej dohode podpísal s poškodenými manželmi 5. marca 2015 plnomocenstvo na ich zastupovanie pri právnych úkonoch týkajúcich sa ich bytu, vo vzťahu ku ktorému mali poškodení neuhradené záväzky. Predmetné plnomocenstvo si poškodení neprečítali a sťažovateľ na základe ich takto získanej dôvery vypracoval zmluvu o pôžičke na sumu 14 000 eur, príjmový pokladničný

doklad o prevzatí finančnej hotovosti v uvedenej sume zo strany poškodených a zmluvu o zriadení záložného práva k predmetnému bytu, ktoré písomnosti poškodení 9. marca 2015 podpísali na notárskom úrade opätovne bez toho, aby si ich prečítali. V skutočnosti však finančná hotovosť poškodeným zo strany sťažovateľa nebola odovzdaná, čím sťažovateľ uviedol poškodených do omylu a spôsobil im škodu vo výške 14 000 eur.

3. Okresný súd v súlade s § 44 Trestného zákona predmetným rozsudkom upustil od uloženia súhrnného trestu podľa § 42 Trestného zákona, pretože trest už uložený sťažovateľovi za iný jeho trestný čin považoval za dostatočný pre ochranu spoločnosti a nápravu sťažovateľa. S nárokom na náhradu škody okresný súd odkázal poškodených na civilné sporové konanie.

4. Sťažovateľ podal proti rozhodnutiu okresného súdu odvolanie, na základe ktorého Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v súlade s § 321 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku zrušil výrok rozsudku okresného súdu týkajúci sa nároku na náhradu škody z dôvodu, že poškodení si tento nárok neuplatnili. Vo zvyšku však zostal rozsudok okresného súdu nedotknutý, pretože odvolanie v tejto časti nebolo podľa krajského súdu dôvodné.

5. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, a to v zmysle ustanovení § 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku, t. j. z dôvodu, že bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu, resp. že napadnuté rozhodnutie bolo založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) dovolanie sťažovateľa v súlade s § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

II.1. K namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie:

6. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti poukazuje na viaceré rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých vyplýva, že účastník konania pred všeobecným súdom má právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré je presvedčivé, má všetky zákonom požadované náležitosti a jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky skutkovo a právne relevantné otázky v predmetnej veci. Okrem toho výklad aplikovaných právnych noriem zo strany všeobecného súdu nesmie popierať ich zmysel a účel a musí byť v súlade s ústavou. Skutkové a právne závery všeobecných súdov môžu byť predmetom kontroly ústavného súdu vtedy, ak sú zjavne neospravedlňiteľné a neudržateľné a porušujú základné práva alebo slobody sťažovateľa (rozhodnutia ústavného súdu vo veciach II. ÚS 250/2011, IV. ÚS 123/08, I. ÚS 115/02 a ďalšie).

7. Vychádzajúc z tejto judikatúry ústavného súdu, sťažovateľ namieta, že rozhodnutia všeobecných súdov v jeho trestnej veci boli arbitrárne a nedostatočne odôvodnené, čím došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Vo vzťahu k jednotlivým súdnym rozhodnutiam sú v ústavnej sťažnosti uvedené nasledovné konkrétne výhrady:

II.1.1. Rozhodnutie najvyššieho súdu:

9. Podľa sťažovateľa mal najvyšší súd odmietnuť jeho dovolanie z dôvodu, že sťažovateľ v dovolaní spochybňoval skutkové zistenia súdov prvého a druhého stupňa a subjektívne kritizoval hodnotenie vykonaných dôkazov, čo v zmysle ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nemôže byť dovolacím dôvodom.

10. Podstata ústavnej sťažnosti vo vzťahu k najvyššiemu súdu potom spočíva v tom, že uvedené závery najvyššieho súdu nepredstavujú ústavne konformný výklad § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, pretože podľa sťažovateľa *„bez skutkových zistení nie je možné prijať a ustáliť právne posúdenie skutku“*. Z tohto dôvodu sa podľa neho najvyšší súd dovolacími dôvodmi týkajúcimi sa skutkových zistení mal zaoberať, *„... tieto vyhodnotiť a na ich podklade rozhodnúť a nie odmietnuť dovolanie“*.

11. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti veľmi podrobne opisuje, prečo z jeho pohľadu okresný a krajský súd nesprávne rozhodli, keď okrem iného neprihliadli na rozpory vo výpovediach poškodených a ignorovali iné dôkazy, ktoré svedčili o tom, že výpovede poškodených neboli pravdivé, resp. že do úvahy zobrali výlučne skutočnosti, ktoré boli v neprospech sťažovateľa ako obžalovaného (výhrady sťažovateľa ústavný súd stručne uvedie ďalej v časti týkajúcej sa krajského a okresného súdu).

12. Podľa sťažovateľa všetky ním uvádzané dôvody *„mohli a mali ovplyvniť právnu kvalifikáciu skutku, resp. konečné odsúdenie sťažovateľa“*, najvyšší súd sa nimi nezaoberal (rovnako ako súdy nižšieho stupňa), čím mu okrem iného mali aj odňať možnosť konať pred súdom.

13. Sťažovateľ v tejto súvislosti ďalej argumentuje tým, že nesprávny postup okresného a krajského súdu mal za následok, že sťažovateľ bol odsúdený v trestnom konaní, hoci medzi ním a poškodenými išlo o občianskoprávny spor. Odsudzujúci rozsudok okresného súdu preto podľa sťažovateľa nerešpektoval zásadu, že prostriedky trestného práva predstavujú prostriedok *„ultima ratio“*, ktorý sa má použiť len v prípade, ak nie je možné nápravu dosiahnuť prostriedkami súkromného práva. Ani toto pochybenie okresného a krajského súdu v rozhodnutí o dovolaní najvyšší súd v zmysle ústavnej sťažnosti nenapravil.

14. Sťažovateľ proti uzneseniu najvyššieho súdu tiež namieta, že dovolanie podal aj z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, t. j. pre zásadné porušenie práva na obhajobu. Z kontextu ústavnej sťažnosti vyplýva, že podľa sťažovateľa sa najvyšší súd tomuto dovolaciemu dôvodu nevenoval, resp. nevenoval sa mu dostatočne. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že sťažovateľ osobitne v ústavnej sťažnosti nežiadal vysloviť porušenie jeho práva na obhajobu v zmysle príslušných článkov ústavy (čl. 50 ods. 3) alebo dohovoru [čl. 6 ods. 3 písm. c)]. Rovnako sa v texte ústavnej sťažnosti osobitne nevenuje dôvodom, pre ktoré malo byť práve toto jeho právo zo strany všeobecných súdov porušené.

II.1.2. Rozhodnutia okresného a krajského súdu:

15. Ako to už ústavný súd uviedol (bod 11 odôvodnenia), sťažovateľ detailne opísal pochybenia, ktorých sa podľa neho v súvislosti s dokazovaním a hodnotením dôkazov dopustili okresný a krajský súd.

16. Okresný súd mal predovšetkým opomenúť rozpory vo výpovediach poškodených, ktoré spočívali v tom, že poškodená mala najprv vypovedať, že nežiadala od sťažovateľa predaj bytu a ani pôžičku, následne však vypovedala, že žiadala pôžičku, ale len vo výške 3 000 eur.

17. Údajný rozpor vo výpovediach mal spočívať tiež v tom, že poškodená tvrdila, že nemala vedomosť o vyplatení jej podlžností vymáhaných v exekúcii zo strany sťažovateľa, aj keď tieto boli vyplatené sťažovateľom na základe plnomocenstva udeleného poškodenými a poškodenej boli doručené písomnosti týkajúce sa ukončenia exekúcií a úhradu týchto záväzkov jej oznámil aj samotný sťažovateľ. Na tomto mieste musí ústavný súd konštatovať, že už zo samotných tvrdení sťažovateľa vyplýva, že v danom prípade nešlo o rozpor vo výpovedi poškodenej, ale o existenciu iných dôkazov, ktoré mali preukazovať nepravdivosť jej výpovede.

18. To isté platí aj vo vzťahu k tvrdeniam týkajúcim sa výpovedí poškodených o tom, že pri podpise dokumentov týkajúcich sa pôžičky a predaja bytu bol na nich vyvíjaný nátlak a tieto dokumenty si nemohli prečítať, čo malo byť podľa sťažovateľa vyvrátené výpoveďou [REDAKOVANÉ]. Táto svedkyňa ako zamestnankyňa notárskeho úradu podľa sťažovateľa mala uviesť, že ak by bol na poškodených vytváraný nátlak, tak by ich podpisy na sporných listinách neoverila. Sťažovateľ ďalej tvrdil, že výpoveď svedka [REDAKOVANÉ] vyvracala tvrdenia poškodených, že nevedeli o predaji svojho bytu, keďže tento vypovedal, že v prítomnosti poškodených si ich byt obhliadol pre účely kúpy a že poškodení ho sami kontaktovali s tým, že majú záujem byt predať a presťahovať sa do menšieho bytu.

19. K výpovediam poškodených sťažovateľ ešte uviedol, že títo podpísali plnomocenstvo pre sťažovateľa na ich zastupovanie pri vybavovaní úhrady ich záväzkov súvisiacich s ich bytom, požičali si od sťažovateľa sumu 14 000 eur a bez akýchkoľvek výhrad podpísali zmluvu o pôžičke, rovnako podpísali doklad o vyplatení tejto sumy a záložnú zmluvu na svoj byt, boli prítomní pri obhliadke bytu záujemcom o kúpu a až následne po inkasovaní peňažných prostriedkov začali tvrdiť, že zo strany sťažovateľa išlo o podvodné konanie. Sťažovateľ tiež zvýraznil, že udelenie plnomocenstva sťažovateľovi nebolo nijako spochybnené.

20. Okresný súd mal podľa sťažovateľa tiež ignorovať príjmový pokladničný doklad na sumu 14 000 eur, ktorý bol podpísaný poškodenými (ide o zjavne nepravdivú výhradu, keďže tento doklad sa spomína aj v skutkovej vete rozsudku okresného súdu, pozri bod 2 odôvodnenia tohto uznesenia, pozn.), ako aj svedeckú výpoveď [REDAKOVANÉ], ktorú označil za kľúčovú. Táto svedkyňa v zmysle ústavnej sťažnosti vypovedala, že sťažovateľ odovzdal poškodeným sumu 14 000 eur „v aute za prítomnosti svedka“.

21. Rovnako mal okresný súd nechať nepovšimnutú aj skutočnosť, že v prípravnom konaní sa orgány činné v trestnom konaní zamerali na zisťovanie finančnej situácie jeho realitnej kancelárie, nezisťovali však jeho majetkové pomery. Okrem toho mal ignorovať aj ďalšie (bližšie nešpecifikované) skutočnosti uvádzané sťažovateľom.

22. Sťažovateľ teda uzavrel, že jeho odsúdenie bolo založené na protirečivých a vykonštruovaných výpovediach poškodených, čím okresný súd podľa neho porušil aj zásadu rovnosti strán. Ústavný súd podotýka, že ani v tomto prípade sťažovateľ osobitne nežiadal vysloviť porušenie práv vyplývajúcich z čl. 47 ods. 3 ústavy. Okrem výpovedí poškodených malo byť odsúdenie sťažovateľa odôvodnené zo strany okresného súdu aj nedôveryhodnosťou jeho osoby.

23. Vzhľadom na už uvedené mala byť okresným súdom porušená aj zásada *in dubio pro reo*, pretože podľa sťažovateľa jeho vina nebola dostatočne preukázaná (s odkazom na judikatúru najvyššieho súdu R 14/1964 a R 71/1971). Dôkazy použité okresným súdom pre jeho odsúdenie totiž v zmysle ústavnej sťažnosti netvorili „*logickú a ničím nenarušenú sústavu priamych a nepriamych dôkazov, ktoré dokazujú vinu sťažovateľa*“.

24. Sťažovateľ napokon pripojil aj výhradu proti postupu okresného súdu, ktorý mal na seba prevziať povinnosti prokurátora a iniciatívne vykonávať dokazovanie, čo je „*možné zistiť porovnaním aktivity (kladenia otázok) súdu a prokurátora na jednotlivých hlavných pojednávaniach*“. Je potrebné uviesť, že samotný sťažovateľ toto porovnanie nevykonal, resp. v tomto smere v ústavnej sťažnosti nič bližšie neuviedol. Ústavný súd k tomu dodáva, že na inom mieste ústavnej sťažnosti sťažovateľ namietal aj to, že rozsudok nie je nestranný.

25. Vo vzťahu ku krajskému súdu smerovali výhrady sťažovateľa v podstate ku skutočnosti, že napriek odvolaniu sťažovateľa neodstránil tvrdené pochybenia okresného súdu. Sťažovateľ tiež uviedol, že v jeho prípade „... *absentovalo preukázanie úmyslu sťažovateľa obohatiť sa na úkor poškodených, ako aj samotné preukázanie protiprávnosti konania sťažovateľa, s čím sa rovnako odvolací súd nevysporiadal*“.

II.2. K namietanému porušeniu ďalších práv sťažovateľa:

26. K namietanému porušeniu práv vyplývajúcich z čl. 49 ústavy sťažovateľ v texte ústavnej sťažnosti osobitne nič bližšie neuviedol, citoval len príslušný článok ústavy, resp. v ústavnej sťažnosti tvrdí, že bol odsúdený v „*rozpore so zákonom*“ (str. 4 ústavnej sťažnosti) a že „*napadnutý rozsudok nie je zákonný*“ (str. 6 ústavnej sťažnosti), aj keď tieto závery by bolo možné spojiť aj s námietkami týkajúcimi sa nesprávneho právneho posúdenia jeho veci zo strany okresného a krajského súdu.

27. Okrem toho malo rozhodnutiami všeobecných súdov dôjsť aj k porušeniu princípov právnej istoty a spravodlivosti, ani to však sťažovateľ podrobnejšie nerozvedol. Sťažovateľ ďalej zmienil, že došlo aj k porušeniu jeho vlastníckeho práva (str. 9 ústavnej sťažnosti), nežiadal však, aby

ústavný súd konštatoval aj porušenie čl. 20 ústavy a k údajnému porušeniu práva na majetok neuviedol žiadne konkrétne dôvody.

28. Už len pre úplnosť ústavný súd dodáva, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti kritizuje aj postup prokurátora, ktorý podľa neho podal nedôvodnú obžalobu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

29. Právo sťažovateľa namietat' na ústavnom súde porušenie svojich práv vyplývajúcich z ústavy a dohovoru je upravené v čl. 127 ústavy, pričom predpokladom pre uplatnenie tohto práva je aj skutočnosť, že o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd. O ústavných sťažnostiach rozhoduje ústavný súd v senáte, ktorý sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov (čl. 131 ústavy).

30. Podrobnosti týkajúce sa rozhodovania o ústavných sťažnostiach sú v súlade s čl. 140 ústavy upravené v zákone č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Podľa tohto zákona každý návrh na začatie konania vrátane ústavnej sťažnosti [§ 41 a § 42 ods. 1 a 2 písm. f) zákona o ústavnom súde] ústavný súd predbežne prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa na neverejnom zasadnutí (§ 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

31. Účelom predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti je zistenie, či sú splnené podmienky pre prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie a pre meritórne rozhodnutie (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde). Pokiaľ tieto podmienky splnené nie sú, ústavný súd na predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť odmietne (§ 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

III.1. Odmietnutie ústavnej sťažnosti v časti týkajúcej sa rozsudku okresného súdu:

32. Ústavný súd vo vzťahu k namietanému rozsudku okresného súdu poukazuje na svoju už ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej ak o porušení základného práva alebo slobody sťažovateľa bol oprávnený rozhodovať iný súd na základe dostupného a účinného právneho prostriedku nápravy v systéme všeobecného súdnictva, ústavný súd odmietne ústavnú sťažnosť pre nedostatok svojej právomoci, a to v súlade s § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

33. Za účinný prostriedok nápravy proti rozhodnutiu okresného súdu sa pritom považuje odvolanie, o ktorom rozhoduje krajský súd (pozri napr. I. ÚS 518/2019, bod 15 odôvodnenia). Zo samotnej ústavnej sťažnosti, ako aj z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ účinný prostriedok nápravy proti rozsudku okresného súdu využil a podal proti nemu odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol. Vzhľadom na tieto skutočnosti ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v časti týkajúcej sa rozsudku okresného súdu pre nedostatok svojej právomoci (pozri napr. aj II. ÚS 822/2016, str. 5 odôvodnenia tohto rozhodnutia).

III.2. Odmietnutie ústavnej sťažnosti v časti týkajúcej sa rozsudku krajského súdu:

34. Podobne ako odvolanie vo vzťahu k rozhodnutiu okresného súdu, sa za účinný prostriedok nápravy považuje aj dovolanie, a to vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu. Dovolanie je však účinným prostriedkom nápravy len vtedy a len v takom rozsahu, ak na základe dovolacích dôvodov preskúma dovolací súd rozhodnutie krajského súdu meritórne a neobmedzí sa len na skúmanie existencie dovolacích dôvodov.

35. V prípade sťažovateľa však najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa práve z dôvodu, že ním uvedené skutočnosti neboli dovolacími dôvodmi podľa § 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku, a preto sa nimi najvyšší súd ani po vecnej stránke nezaoberal, čo výslovne skonštatoval v poslednom odseku odôvodnenia svojho rozhodnutia. Z tohto dôvodu musí rozhodnutie krajského súdu z hľadiska namietaného porušenia ústavných práv preskúmať práve ústavný súd a nie je možné ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietnuť v zmysle § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde. V záujme stručnosti ústavný súd ďalej bez podrobností uvádza, že neboli zistené ani dôvody odmietnutia ústavnej sťažnosti v zmysle § 56 ods. 1 písm. a) až f) zákona o ústavnom súde. Predmetom podrobnejšieho prieskumu tak bude ústavná sťažnosť v časti týkajúcej sa krajského súdu len vo vzťahu zjavnej neopodstatnenosti [§ 56 ods. 1 písm. g) zákona o ústavnom súde].

36. Na tomto mieste treba zdôrazniť, že konanie o ústavnej sťažnosti nie je pokračovaním trestného konania, ale osobitným špecializovaným konaním, ktorého predmetom je prieskum napadnutých súdnych rozhodnutí len v rovine porušenia práv a slobôd zaručených v ústavnom poriadku (pozri čl. 127 ods. 1 ústavy).

37. Ústavný súd stojí mimo sústavy všeobecných súdov (čl. 143 ústavy), ktoré sú nezávislé (čl. 141 ústavy), z čoho vyplýva aj skutočnosť, že je výlučne v ich právomoci získané dôkazy hodnotiť voľne podľa svojho vnútorného presvedčenia (§ 2 ods. 12 Trestného poriadku). Na rozdiel od všeobecných súdov nerozhoduje ústavný súd o vine a treste a nie je v zásade ani oprávnený preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil.

38. Ústavný súd môže zasiahnuť len v prípadoch, ak by všeobecný súd postupoval svojvoľne a jeho skutkové a právne závery by boli v extrémnom nesúlade so skutkovými zisteniami, resp. by tieto závery zo skutkových zistení nijako nevyplývali. V takom prípade by bolo možné skonštatovať, že všeobecný súd porušil princípy obsiahnuté v ústavnom poriadku, teda rozhodnutie by bolo zjavne neutržateľné a nespravodlivé (I. ÚS 762/2013, bod 5 odôvodnenia; IV. ÚS 325/08, str. 19 odôvodnenia; I. ÚS 46/2019, bod 9 odôvodnenia; obdobne rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky IV. ÚS 2359/20, bod 9 odôvodnenia).

39. Pri hodnotení rozhodnutia krajského súdu už v úvode ústavný súd konštatuje, že toto rozhodnutie nemá nedostatky vytykané sťažovateľom a nie je možné ho považovať za zjavne neutržateľné a nespravodlivé.

40. Krajský súd predovšetkým zhrnul dôvody sťažovateľovho odvolania proti rozsudku okresného súdu, ktoré boli v zásade totožné s výhradami uvedenými v ústavnej sťažnosti, a na stranách štyri až deväť písomného vyhotovenia svojho rozhodnutia zhrnul výsledky dokazovania, pričom sa venoval všetkým dôkazom, ktoré sťažovateľ uvádzal vo svojej ústavnej sťažnosti, resp. venoval sa aj ďalším dôkazom. Nie je preto pravdivé tvrdenie sťažovateľa, že by všeobecné súdy na niektorý z dôkazov neprihliadli. Ústavný súd v tejto súvislosti považuje za dostatočné odkázať na znenie príslušného rozhodnutia krajského súdu aj v spojitosti s rozhodnutím okresného súdu.

41. V rámci vyhodnotenia vykonaných dôkazov na stranách 8 až 10 odôvodnenia pritom krajský súd vysvetlil, prečo považoval spáchanie trestného činu sťažovateľom za preukázané, a to napriek tomu, že poškodení podpísali listiny týkajúce sa plnomocenstva na nakladanie s ich bytom, resp. listiny týkajúce sa zmluvy o pôžičke a zriadenia záložného práva k ich bytu.

42. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského (ale aj okresného) súdu vyplýva, že nebolo sporná skutočnosť, že poškodení požiadali sťažovateľa o pomoc pri úhrade ich dlhov. Krajský súd však nepovažoval za logické, aby sťažovateľ poskytol poškodeným pôžičku v oveľa vyššej sume, ako si to vyžadovala úhrada záväzkov súvisiacich s ich bytom, čo bol zámer dohodnutý medzi sťažovateľom a poškodenými, s tým, že poškodení chceli následne svoj byt predať a kúpiť si byt menší. To potvrdzovalo aj správanie poškodených, ktorí bezprostredne po podpise zmluvy o pôžičke podali trestné oznámenie na sťažovateľa a uvádzali, že nimi podpísaná zmluva o pôžičke nezodpovedala ich vôli, pretože nemali v úmysle získať pôžičku až vo výške 14 000 eur a že listiny týkajúce sa pôžičky podpísali bez toho, aby sa s nimi oboznámili, čo vyplývalo aj z nimi popísaného spôsobu podpisu týchto listín v notárskej kancelárii (pre podrobnosti ústavný súd odkazuje na rozhodnutie krajského súdu, resp. aj okresného súdu).

43. Výpoveď svedkyne [REDAKOVANÉ] ako zamestnankyne notárskeho úradu prítomnej pri podpisovaní zmluvy o pôžičke, príjmového pokladničného dokladu a zmluvy o zriadení záložného práva k predmetnému bytu, ktorá mala podľa argumentácie sťažovateľa vyvrátiť tvrdenia poškodených o spôsobe podpisovania týchto listín, bola pritom podľa názoru krajského súdu povrchná a nesvedčila v prospech obhajoby. Uvedená svedkyňa si bližšie nepamätala okolnosti podpisovania sporných listín a nepamätala si ani skutočnosti uvádzané samotným sťažovateľom o tom, že poškodenej pri podpise listín ukazoval sumu a splátku pôžičky, na čo sa poškodená rozplakala. Svedkyňa nevidela ani to, či došlo k odovzdaniu peňazí poškodeným po podpise zmluvy o pôžičke, ako to sťažovateľ tvrdil, preto nemusela vnímať ani iné skutočnosti, o ktorých vypovedali poškodení, t. j. že sťažovateľ im odmietol dať predmetné listiny pred ich podpisom na nahliadnutie.

44. Výpoveď svedkyne [REDAKOVANÉ] (ktorá bola v predmetnom čase zamestnankyňou v realitnej kancelárii sťažovateľa, pozn.) podľa názoru krajského súdu dosvedčovala, že tvrdenia sťažovateľa o odovzdaní peňažných prostriedkov poškodeným boli nepravdivé a účelové. Dotyčná svedkyňa uvádzala, že k odovzdaniu peňažných prostriedkov malo dôjsť na parkovisku pred Katastrálnym úradom v Humennom, teda na inom mieste, ako to tvrdil samotný sťažovateľ v pozícii obžalovaného. Výpovede sťažovateľa a svedkyne si odporovali a obe boli zároveň v rozpore so

stabilnými, opakovanými a logickými výpoveďami poškodených, ktorý namietali aj proti takému spôsobu odovzdaniu peňazí. Krajský súd preto výpovedi dotknutej svedkyne súd neuveril ani v tom, že poškodeným v danej veci boli odovzdané všetky doklady a peniaze, a to napriek tomu, že uvádzala aj pravdivé skutočnosti, že sťažovateľ vyrovnal záväzky poškodenej vymáhané v exekučných konaniach súdnymi exekútormi v Michalovciach a v Rožňave.

45. Ústavný súd tiež v súvislosti s tvrdeniami sťažovateľa dodáva, že krajský súd výslovne vzal na vedomie výpoveď svedka [REDAKOVANÉ] (str. 6 odôvodnenia rozsudku krajského súdu), ten však okrem iného vypovedal, že po obhliadke bytu sprostredkovanej sťažovateľom ho kontaktovala poškodená s tým, že ona byt nepredáva a že sťažovateľ je klamár a podvodník, v dôsledku čoho svedok stratil o byt záujem, čo vyplýva z odôvodnenia rozhodnutia okresného súdu. Tieto tvrdenia nemali na zistenia krajského súdu podstatný vplyv a krajský súd sa nimi podrobnejšie ani nezaoberal.

46. Krajský súd uzavrel, že v podstate neobmedzený rozsah splnomocnenia týkajúci sa právnych úkonov spojených s bytom poškodených umožňoval sťažovateľovi vykonať jeho zámer, ktorým bolo prevedenie vlastníckeho práva k predmetnému bytu na sťažovateľa alebo inú osobu. K naplneniu zámeru sťažovateľa smerovala skutočnosť, že poškodeným nebola odovzdaná suma 14 000 eur a tiež skutočnosť, že sťažovateľ neuhradil záväzky poškodených vo vzťahu k spoločenstvu vlastníkov bytov (uhradil len iné záväzky vymáhané v exekúcii zabezpečené záložným právom k bytu, pozn.) a strpel aj dražobné úkony smerujúce k zmene vlastníctva bytu. To svedčí o úmysle sťažovateľa podviesť poškodených, teda o úmysle navodiť v nich predstavu, že im buď poskytne prostriedky na úhradu ich dlhov vo forme pôžičky alebo za nich dlhy vyrovná, čo by inak zodpovedalo ich vôli.

47. Sťažovateľ si pritom bol vedomý nepriaznivej finančnej situácie poškodených, teda musel byť presvedčený o tom, že títo nebudú schopní hradiť zmluvne stanovené splátky pôžičky vo výške 100 eur mesačne, pričom už pri neuhradení jednej splátky mala byť splatná celá suma pôžičky, čo by sťažovateľovi umožnilo realizovať jeho záložné právo k bytu. Vzhľadom na uvedené skutočnosti krajský súd konštatoval, že okresný súd postupoval pri odsúdení sťažovateľa v súlade so zákonom a skutok aj správne právne kvalifikoval.

48. Krajský súd sa vyjadril aj k námietke sťažovateľa o porušení princípu *ultima ratio*, keď uviedol, že odsúdením sťažovateľa nedošlo k neprimeranému použitiu prostriedkov trestného práva. Vychádzal pritom z úmyselného zavinenia a ziskuchtivého motívu sťažovateľa, ktorý sofistikovane zneužil dôveru poškodených, ktorí sa spoliehali na to, že im pomôže zachovať si vlastnícke právo k bytu, aby ním mohli ďalej disponovať, pričom tieto skutočnosti neumožnili nahradiť prostriedky trestného práva prostriedkami práva súkromného (pozri str. 10 odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu).

49. Krajský súd tak dal sťažovateľovi odpoveď na všetky skutkovo a právne podstatné otázky týkajúce sa jeho odvolania proti rozsudku okresného súdu, resp. jeho trestnej veci a urobil to podľa názoru ústavného súdu zrozumiteľne a presvedčivo. Závery krajského súdu sú logické a dostatočne odôvodnené, jeho rozhodnutie je preto v súlade s ústavným právom sťažovateľa na riadne

odôvodnenie súdneho rozhodnutia, resp. s právom na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 449/2015, str. 6 odôvodnenia).

50. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd konštatuje, že vo veci sťažovateľa nezistil nič, čo by svedčilo o porušení zásady *in dubio pro reo* alebo o existencii iných pochybení, ktoré sťažovateľ krajskému súdu vytýkal. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 49 ústavy je potrebné súhlasiť s krajským súdom v tom, že skutkový stav zistený všeobecnými súdmi zodpovedá § 221 ods. 1 a 2 Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona, na základe ktorých bol sťažovateľ odsúdený.

51. Už v štádiu predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti je tak zrejmé, že skutočnosti tvrdené sťažovateľom nesvedčia o tom, že krajský súd svojím rozhodnutím porušil ústavné práva sťažovateľa. Podstatou výhrad, ktoré sťažovateľ uviedol vo svojej ústavnej sťažnosti, bol jeho odlišný názor na to, ako mali všeobecné súdy vykonané dôkazy vyhodnotiť. Z dôvodov uvedených v bodoch 37 až 39 odôvodnenia tohto uznesenia však táto otázka nemôže byť predmetom konania o ústavnej sťažnosti. Preto je nepochybné, že v časti týkajúcej sa krajského súdu by v ďalšom konaní nebolo možné ústavnej sťažnosti vyhovieť, čo je dôvodom na jej odmietnutie ako zjavne neopodstatnenej podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde (pozri rozhodnutie ústavného súdu vo veci IV. ÚS 66/2010, str. 5 odôvodnenia).

III.3. Odmietnutie sťažnosti v časti týkajúcej sa uznesenia najvyššieho súdu:

52. Rovnako ako pri rozhodnutí krajského súdu sa ústavný súd o vzťahu k rozhodnutiu najvyššieho súdu podrobnejšie bude venovať len otázke zjavnej neopodstatnenosti v zmysle § 56 ods. 1 písm. g) zákona o ústavnom súde (pozri tiež bod 34 odôvodnenia tohto rozhodnutia).

53. Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia predovšetkým zhrnul všetky výhrady, ktorými sťažovateľ odôvodnil svoje dovolanie, pričom tieto výhrady boli v podstate totožné s výhradami proti rozhodnutiam okresného a krajského súdu, ako boli uvedené aj v ústavnej sťažnosti. Najvyšší súd zvýraznil, že dovolacie konanie nie je určené na revíziu skutkových zistení, čo vyplýva aj zo stabilizovanej judikatúry najvyššieho súdu s odkazom na rozhodnutie pod číslom 57 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod číslom 5/2007.

54. Najvyšší súd sa následne osobitne zaoberal existenciou dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda namietaného porušenia práva na obhajobu zásadným spôsobom. V rámci toho konštatoval, že sťažovateľ bol v priebehu prípravného konania, ako aj konania pred súdom zastúpený obhajcom. Ku konkrétnym námietkam sťažovateľa v tom zmysle, že jeho odsúdenie malo byť založené len na rozporuplných výpovediach poškodených, najvyšší súd uviedol, že je vecou súdu vykonávajúceho dokazovanie, v akom rozsahu tieto dôkazy vykoná a ako ich zhodnotí, a nie je úlohou dovolacieho súdu prehodnocovať rozsah dokazovania či dôkazy samotné, resp. vierohodnosť výpovedí svedkov. Tieto dovolacie námietky preto nemôže dovolací

súd v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku meritórne preskúmať (str. 6 a 7 odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu).

55. Napriek tomu však nad rámec už uvedeného najvyšší súd konštatoval, že výpovede poškodených neboli jediným dôkazným prostriedkom usvedčujúcim sťažovateľa, pričom poukázal na výpovede svedkýň [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ako aj existenciu ďalších priamych a nepriamych dôkazov, ktoré tvorili ucelenú reťaz a boli dostatočné na preukázanie a uznanie viny sťažovateľa (str. 7 odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu).

56. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku najvyšší súd v súlade so svojou predchádzajúcou argumentáciou uviedol, že v rámci tohto dovolacieho dôvodu môže hodnotiť skutkový stav len z pohľadu, či skutok alebo iné okolnosti skutkovej povahy boli správne právne posúdené. Nemôže preskúmať správnosť a úplnosť zisteného skutku, čo napokon vyplýva aj zo samotného znenia už uvedeného zákonného ustanovenia.

57. Rovnako nemôže hodnotiť ani to, či bola preukázaná subjektívna stránka trestného činu, t. j. vnútorný vzťah páchatel'a k trestnému činu, pretože táto stránka sa prejavuje v jeho konaní, ktoré je obsahom skutkovej vety rozhodnutia. Najvyšší súd môže skúmať len správnosť právneho posúdenia skutku ustáleného v skutkovej vete.

58. V rámci argumentácie v tejto časti rozhodnutia sa najvyšší súd vyjadril aj k tvrdenému porušeniu zásady „*ultima ratio*“, ktorá podľa najvyššieho súdu porušená nebola, pretože išlo závažný exces, kde boli poškodení podvodným spôsobom pripravený o sumu 14 000 eur, čo je legitímnym dôvodom, aby štát zasiahol prostriedkami trestného práva. Účelom je tu ochrana proti oklamaniu obvyklej dôvery, čiže proti ľstivému konaniu alebo tvrdeniu, ktoré nie je možné ihneď prehliadnuť a presvedčiť sa o skutočnom stave vecí.

59. Najvyšší súd ďalej poukázal na zásadu voľného hodnotenia dôkazov (§ 2 ods. 12 Trestného poriadku), v zmysle ktorej súdy hodnotenia získané dôkazy podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení s tým, že ak sa obvinený nestotožňuje s takto vykonaným hodnotením, neznamená to porušenie jeho práv.

60. K tvrdenému porušeniu zásady „*in dubio pro reo*“ najvyšší súd uviedol, že aj táto sa týka skutkových zistení, t. j. jej aplikácia neprichádza do úvahy v dovolacom konaní.

61. Túto časť odôvodnenia uzavrel tým, že skutková veta, tak ako bola ustálená, obsahuje všetky zákonné znaky prečinu podľa § 221 ods. 1 a 2 Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona, teda skutok bol správne právne kvalifikovaný.

62. Najvyšší súd potom dovolanie sťažovateľa odmietol v súlade s § 382 písm. c) Trestného poriadku, keďže neboli splnené podmienky dovolania, s tým, že sa dovolaním nezaoberal meritórne, ako to už bolo konštatované (pozri bod 34 odôvodnenia tohto uznesenia).

63. Ústavný súd zdôrazňuje, že závery najvyššieho súdu týkajúce sa dovolania, ktoré neslúži na revíziu skutkových zistení, sú v súlade aj s judikatúrou ústavného súdu (pozri napr. rozhodnutia ústavného súdu vo veciach I. ÚS 46/2019 a III. ÚS 676/2014). Sťažovateľom uvádzané dôvody preto nemohli byť spôsobilým predmetom dovolania, ako správne najvyšší súd uzavrel.

64. K otázke namietaného porušenia zásady „*ultima ratio*“ ústavný súd dodáva, že vzhľadom na ustanovenie § 8 Trestného zákona prichádza jej použitie do úvahy len v súvislosti s § 10 ods. 2 Trestného zákona, t. j. ak by závažnosť prečinu spáchaného sťažovateľom bola nepatrná vzhľadom na okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a. Zo zisteného skutkového stavu je však zrejmé, že konanie sťažovateľa sa vôbec nepohybovalo v súkromnoprávnej sfére, keďže nemal v úmysle uzavrieť s poškodenými zmluvu o pôžičke, ale jeho cieľom bolo pripraviť ich podvodom o byt (pozri k tomu napr. rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky vo veci sp. zn. I. ÚS 541/10, bod 15 odôvodnenia). Vzhľadom na to bolo dôvodné konštatovanie najvyššieho (a aj krajského) súdu o tom, že v konaní sťažovateľa išlo o exces, na ktorý bolo potrebné reagovať prostriedkami trestného práva.

65. Rozhodnutie najvyššieho súdu preto dalo odpoveď na všetky dovolacie dôvody uvádzané sťažovateľom, pričom závery najvyššieho súdu boli v súlade so zmyslom a účelom príslušných zákonných ustanovení týkajúcich sa dovolania. Rozhodnutie najvyššieho súdu preto nie je možné považovať za svojvoľné a neodôvodnené a nie je tak daný dôvod na zásah zo strany ústavného súdu (pozri napr. II. ÚS 250/2011).

66. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti v časti týkajúcej sa najvyššieho súdu dospel k záveru, že skutočnosti uvádzané sťažovateľom nesvedčia o porušení práv vyplývajúcich z ním označených článkov ústavy a dohovoru. Ani v časti týkajúcej sa najvyššieho súdu preto nie je možné ústavnej sťažnosti vyhovieť, čo je dôvod na jej odmietnutie v tejto časti ako zjavne neopodstatnenej podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

67. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť vo vzťahu k okresnému súdu z dôvodu nedostatku svojej právomoci a vo zvyšnej časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. mája 2021

Peter Molnár
predseda senátu